

SXEDIO.GJ8

20.8.1954: Ο ΣΤΡΑΤΑΡΧΗΣ ΠΑΠΑΓΟΣ ΚΑΤΑΘΕΤΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΜΕ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΖΗΤΕΙΤΑΙ Η ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΜΕ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ **16 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1954**

Οι ανακοινώσεις της Βρετανικής Κυβέρνησης και η προσφορά νέου συντάγματος για την Κύπρο αποτελούσαν κατά τον Κυπριακό λαό στάκτη στα μάτια της διεθνούς κοινής γνώμης και σπασμωδική αντίδραση προς τορπιλλισμό των σκέψεων και αποφάσεων του πρωθυπουργού της Ελλάδας Αλέξανδρου Παπάγου για προσφυγή στον ΟΗΕ για την Κύπρο.

Μια προσφορά για συνομιλίες και για Σύνταγμα θα φαινόταν αρεστή στους ξένους που για τον ένα ή τον άλλο λόγο δεν ήθελαν ανάμιξη στο κυπριακό και θα το ευνοούσαν ή θα είχαν την κάλυψη για να δικαιολογήσουν την τυχόν αρνητική τους ψήφο σε περίπτωση κατάθεσης της ελληνικής προσφυγής.

Η Αγγλία συνόδευσε την προσφορά για σύνταγμα με απόφαση να επιβάλει αντιστασιακούς νόμους, παρόμοιους με εκείνους που είχε εφαρμόσει επί παλμεροκρατίας, πράγμα που προκάλεσε ακόμα μεγαλύτερη αντίδραση από τον Κυπριακό λαό και την Ελλάδα.

Στα Ηνωμένα Έθνη ο Σταύρος Ρούσος, μέλος της ελληνικής αντιπροσωπείας, σχολίασε την απόφαση της Αγγλικής Κυβέρνησης ανακοινώνοντας ότι η Κυβέρνηση θα προχωρούσε σε κατάθεση της προσφυγής:

" Η Βρετανία ηρνήθη να διαπραγματευθή το ζήτημα μετά της Ελλάδος, δεν τρέφομεν πολλάς ελπίδας, ότι η Βρετανική Κυβέρνησις θα αναθεωρήση την στάσιν της εάν κρίνωμεν από ό,τι ελέχθη εν τη Βουλή των κοινοτήτων. Αλλά θ' αναμείνωμεν μέχρι της υστάτης στιγμής- της προσεχούς Παρασκευής- προτού καταθέσωμεν την αίτησιν μας. Εμμένομεν εις την αρχικήν θέσιν μας. Η ελληνική Κυβέρνησις θα αναμείνη μέχρι της υστάτης στιγμής προτού ζητήση να περιληφθή το Κυπριακό ζήτημα εις την ημερησίαν

διάταξιν, θα επιδώσωμεν την αίτησιν μας εις τον Γενικόν Γραμματέα την προσεχή Παρασκευήν **22** τρέχοντος".

Παράλληλα ο Παπάγος στην Αθήνα, ενώ είχε απογορεύσει προηγουμένως τη συγκρότηση συλλαλητηρίων για το Κυπριακό, ανακοίνωσε ότι θα τα επέτρεπε δεδομένου ότι θα ήσαν κόσμια και ο λαός θα εκδήλωνε τα αισθήματά του με ευπρέπεια και τάξη.

Τα συλλαλητήρια επετράπησαν για την Παρασκευή **22** Αυγούστου μέρα που προγραμματιζόταν ότι θα κατετίθετο η προσφυγή.

Πρόσθεσε ο Παπάγος στο διάγγελμα του προς τον ελληνικό λαό:

"Δοθέντος του ιερού χαρακτήρος τς πρώτης ταύτης επισήμου εκδηλώσεως καλώ τον ελληνικό λαό, όπως ομοθυμωσ προσέλθη και εκφράση τα αισθήματα και την πίστιν του με της προσηκούσης σοβαρότητος, τάξεως και ευπρεπείας ομού μετά της χαρακτηριζούσης τον ελληνικόν λαόν ευγενείας.

Εάν παρά αυτά σημειωθούν απόπειραι χρησιμοποίησεως των συλλαλητηρίων δι' εξυπηρέτησιν αλλοτριών σκοπών και εκδηλώσεις δυνάμεναι να προκαλέσουν επεισόδια εις βάρος ελληνικών ή ξένων αρχών, αυτάι θα αντιμετωπισθούν πρεπόντως υπό των οργάνων της τάξεως, προς τα οποία θέλουν να δοθούν αυστηρόταται οδηγίαι.

Προβαίνω εις την επίσημον και κατηγορηματικήν αυτήν δήλωσιν προς αποφυγήν πάσης παρεξηγήσεως, πρόληψιν παντός παραπόνου και αποτροπήν παντός εκτροπού, το οποίον θα ετύγγανε κακοβούλου εκμεταλλεύσεως. Το ιδεολογικόν περιεχόμενον και το πολιτικόν αποτέλεσμα των συλλαλητηρίων θέλει εξαρτηθή όχι μόνον εκ του αριθμού και του ενθουσιασμού των διαδηλωτών, αλλά κυρίως εκ της επιβλητικότητος και της σοβαρότητος μεθ'ων είμαι βέβαιος ότι θα πραγματοποιηθούν".

Ο Κυπριακός λαός παρακολουθούσε με κομμένη την ανάσα την κάθε ενέργεια της Ελληνικής Κυβέρνησης.

Στις **16** Αυγούστου ο ραδιοσταθμός των Αθηνών μετέδωσε επίσημη ανακοίνωση ότι η ελληνική προσφυγή απεστάλη στο μόνιμο αντιπρόσωπο της Ελλάδας στον ΟΗΕ Ξανθοπουλο Παλαμά για να την καταθέσει την ημερομηνία που είχε ανακοινωθεί, ενώ στην Αθήνα συνεχιζόταν διπλωματικό πήγαινε -έλα.

Ο υπουργός Εξωτερικών Στέφανος Στεφανόπουλος ενημέρωσε την αντιπολίτευση δηλαδή τους Παπανδρέου των Φιλελευθέρων και Παπαπολίτη του ΕΠΕΧ και την επομένη ο Γενικός Διευθυντής του υπουργείου Εξωτερικών Αλέξης Κύρου δεχόταν τον βρετανό πρεσβευτή σερ Τσιαρλς Πηκ και ο Στεφανόπουλος τον αμερικανό πρεσβευτή Κάννον και τους ενημέρωναν για τις τελικές ενέργειες της Ελληνικής Κυβέρνησης αναφορικά με την κυπριακή προσφυγή.

Ταυτόχρονα ανακοινωνόταν στην Αθήνα ότι ο πρεσβευτής της Ελλάδας στις Ηνωμένες Πολιτείες Μελάς θα μετέβαινε με κλιμάκιο στο εξωτερικό προς διαφώτιση της διεθνούς κοινής γνώμης.

Στο εσωτερικό οι εξελίξεις δεν ήταν λιγότερο έντονες. Διαδηλώσεις συγκροτούνταν στην Αθήνα κυρίως για την άρνηση της Αγγλίας να δεχθεί συζήτηση του Κυπριακού, ενώ οι δήμαρχοι της περιοχής Σερρών αποφάσισαν να αντικαταστήσουν τις ονομασίες των οδών που έφερναν αγγλικά ονόματα.

Ο Παπάγος κατέθεσε τελικά την προσφυγή στις **20** Αυγούστου, ενώ στη Λευκωσία ο κυπριακός λαός πανηγύριζε,

Με την προσφυγή του ο Έλληνας πρωθυπουργός ζητούσε την εγγραφή του Κυπριακού κάτω από τον ακόλουθο τίτλο: "Εφαρμογή υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών της αρχής της ισότητας δικαιωμάτων και αυτοδιαθέσεως των λαών εις τον πληθυσμόν της νήσου Κύπρου".

Ανέφερε ο Παπάγος στην προσφυγήν του υπό ημερομηνία **16** Αυγούστου **1954**:

" Εν Αθήναις τη **16**η Αυγούστου **1954**

Κύριε Γενικέ Γραμματεύ,

Εξ ονόματος της ελληνικής Β. Κυβερνήσεως και

ολοκλήρου του Εθνους έχω την τιμήν να σας παρακαλέσω όπως συμφώνως προς το άρθρον **14** των Κανόνων διαδικασίας ευαρεστηθήτε να εγγράψετε εις την ημερησίαν διάταξιν της προσεχούς τακτικής συνόδου της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών το κάτωθι θέμα:

"Εφαρμογή υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, της αρχής της ισότητος δικαιωμάτων και αυτοδιαθέσεως των λαών εις τον πληθυσμόν της νήσου Κύπρου".

Ι. Ενόψει της επανειλημμένως και επισήμως διεκηρυχθείσης θελήσεως της συντριπτικής πλειοψηφίας του πληθυσμού της Κύπρου διά την ένωσιν του μετά της Ελλάδος την οποίαν θεωρεί ως μητέρα πατρίδα του η Κυβέρνησις μου, έχουσα πλήρη επίγνωσιν των ευθυνών της έναντι του παρελθόντος, του παρόντος και του μέλλοντος του Ελληνικού Εθνους και εις εφαρμογήν του άρθρου **1**, παράγραφος **2**, του Χάρτου, το οποίον θεσπίζει το προς αυτοδιάθεσιν δικαίωμα των λαών, ζητεί όπως επιτραπή εις τον πληθυσμόν της νήσου Κύπρου ίνα εκφρασθή εν πλήρη ελευθερία και υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών περί του μέλλοντος του.

Η Κυβέρνησις μου προβαίνει εις την παρούσαν προσφυγήν πεπεισμένη ότι αύτη θα δώση μίαν ικανοποιητικήν λύσιν εις ζήτημα, το οποίον δύναται να βλάψη "τας φιλικάς σχέσεις", τας μέχρι τούδε υφισταμένας ματαξύ της Ελλάδος και του Ηνωμένου Βασιλείου, ως και την "γενικήν ευημερίαν" της διεθνούς κοινωνίας.

Επικαλουμένη την νέαν τάξιν πραγμάτων την εδραιωθείσαν διά του χάρτου των Ηνωμένων Εθνών, κατόπιν των μεγάλων θυσιών του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, η Ελληνική Κυβέρνησις στηρίζει την προσφυγήν της ενώπιον της Γενικής Συνελεύσεως επί των σχετικών διατάξεων του Χάρτου και ειδικώτερον επί των άρθρων **10** και **145** αφ' ενός και του άρθρου **1**, παράγραφος **2**, αφ' ετέρου. Επιφυλάσσει εις εαυτήν το δικαίωμα όπως επικαλεσθή επίσης το άρθρον **35** παράγραφος **1** εις την περίπωσιν καθ' ην θα έκρινε ότι

η εξέλιξς της καταστάσεως θα εδικαιολόγει παρόμοιον διάβημα.

Η διενέργεια εις την οποίαν προβαίνει η Κυβέρνησις μου εξ ονόματος της και αιτήσει ολοκλήρου του ελληνικού Έθνους αποτελεί απόδειξιν της απολύτου εμπιστοσύνης την οποίαν έχει η Ελλάς προς τον Οργανισμόν των Ηνωμένων Εθνών, προσφεύγουσα εις αυτόν ίνα ζητήση δικαιοσύνην και ελευθερίαν διά τους κυπρίους.

II. Η Κύπρος είναι νήσος ελληνική κατοικουμένη υπό Ελλήνων από χιλιάδων ετών. Οτε το όνομα της Κύπρου εμφανίζεται διά πρώτην φοράν εις την ιστορίαν, συνοδεύεται από την διακήρυξιν ότι η νήσος τόσον, διά των θεών της όσον και διά των κατοίκων της είναι ελληνική. Ουδεμία εσημειώθη έκτοτε μεταβολή.

Αι ξέναί κατοχαί αι οποίαι διεδέχθησαν αλλήλας εις τον ρουν της ιστορίας τριών χιλιάδων ετών, απετέλεσαν άνευ εξαίρέσεως στοιχείον παροδικόν, πρόσκαιρον και μεταβατικόν. Η Ελλάς είναι εκείνη η οποία εις την νήσον υπήρχε το διαρκές στοιχείον, ο αμετάβλητος παράγων, η μόνη διαρκής αλήθεια. Θα ήτο περιττόν να επαναληφθή το ότι η Κύπρος ανήκει εις τον ελληνικόν κόσμον. Η Κύπρος είναι αυτή αύτη η Ελλάς.

Επί τη βάσει των σημερινών στατιστικών δεδομένων των βρετανικών αποικιακών αρχών, επί συνόλου πληθυσμού **511.000** κατοίκων **80.2%** είναι Έλληνες (χωρίς να υπολογισθούν **120.000** περίπου Έλληνες της Κύπρου οι οποίοι μετηνάστευσαν εις Ελλάδα, εις Αίγυπτον και την υπόλοιπον Αφρικήν, εις τας Ηνωμένας Πολιτείας ή εις το Λονδίον). Εκ του υπολοίπου το **17.9%** είναι Τούρκοι και το **1,9%** ανιπροσωπεύει διαφόρους άλλας εθνικότητας.

Την οθωμανικήν εξουσίαν διεδέχθη εν έτει **1878** η Βρετανική διοίκησις υπό την ονομαστικήν κυριαρχίαν του Σουλτάνου. Κατά μήνα Νοέμβριον του **1914** διά μονομερούς πράξεως η Κύπρος προσηρτήθη εις την Βρετανικήν αυτοκρατορίαν και το **1925** η

Κυβέρνησις του Ηνωμένου Βασιλείου εγκαθίδρυσεν εις την νήσον το αποικιακόν κεθεστώς. Σήμερον εις το έδαφος της Κύπρου εν εκ των αρχαιοτέρων λίκνων του δυτικού πολιτισμού, υφίσταται εισέτι το αποικιακόν καθεστώς επιβληθέν εις λαόν του οποίου τα πεπρωμένα είναι συνδεδεμένα με την υπόθεσιν της ελευθερίας.

Είναι αληθές ότι την 17ην Οκτωβρίου 1915 κατόπιν κηρύξεως του πολέμου μεταξύ της Μεγάλης Βρετανίας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας η Βρετανική Κυβέρνησις αναγνωρίζουσα διά της χειρονομίας της ταύτης σιωπηρώς τον ελληνικόν χαρακτήρα της νήσου, προσέφερεν εις την Ελλάδα την Κύπρον υπό τον όρον ότι η πρώτη θα εισήρχετο εις τον πόλεμον παρά το πλευρόν των συμμάχων. Δύο έτη βραδύτερον η Ελλάς εξεπλήρωσε τον όρον τούτον, η βρετανική όμως Κυβέρνησις είχεν εν τω μεταξύ λησμονήσει την υπόσχεσιν της. Δεν είναι ολιγώτερον αληθές ότι εξέχουσαι βρετανικαί πολιτικά και άλλαι προσωπικότητες (Γλδάστων, Ουϊνστων Τσώρτσιλ, Νταίβιντ, Λόϊδ Τζωρτζ, Ράμσεύ Μακντόναλντ, Ρόναλντ Μπάροους, Πέμπερ Ρηβς, Ουέλλς, Ρόρολντ Τόυμπη κλπ) ανεγνώρισαν εις πλείστας ευκαιρίας το δικαίωμα του Κυπριακού λαού να διεκδικήση την ένωσιν του μετά της Ελλάδος. Αι αρχαί εν τούτοις του Ηνωμένου Βασιλείου ηρνήθησαν άνευ εξαίρέσεως να λάβουν υπ' όψιν των την ομόθυμον ευχήν της μεγάλης εθνικής ελληνικής πλειοψηφίας των κατοίκων της νήσου.

Την επαύριον του τελευταίου παγκοσμίου πολέμου ο λαός της Κύπρου, αφού συμμετέσχε κατά τρόπον δραστήριον και αποτελεσματικόν εις τον κοινόν αγώνα, έχων εμπιστοσύνην εις τας αρχάς της δικαιοσύνης και της ελευθερίας τας εξαγγελθείσας διά του Χάρτου του Ατλαντικού και καθιερωθείσας εν συνεχεία διά του Χάρτου των Ηνωμένων Εθνών, διεδήλωσεν εκ νέου την θέλησιν του όπως ενωθή μετά της Ελλάδος. Τον Ιανουάριον του 1950, οργανώθη υπό της Ορθοδόξου Εκκλησίας δημοψήφισμα. Το 95.7% των ψηφοφόρων εξεφράσθησαν υπέρ της ενώσεως της Κύπρου μετά της Ελλάδος, το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος τούτου ανεκοινώθη αρμοδίως εις Λονδίνον. Κυπριακή

αντιπροσωπεία κατέθεσεν εις τα Ηνωμένα Έθνη αντίγραφον των καταλόγων ψηφοφορίας.

Η Βρετανική Κυβέρνησις εκώφευσεν εις τας εκδηλώσεις και τας εκκλήσεις αυτάς. Κατά Μάϊον **1953** ο Κυβερνήτης της Κύπρου έδιδε διά μίαν εισέτι φοράν εις τον Αρχιεπίσκοπον της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Κύπρου την απάντησιν του ότι η Κυβέρνησις της Αυτής Μεγαλειότητος δεν αντιμετώπιζεν αλλαγής του καθεστώτος της νήσου.

Πλέον κατηγορηματική επί του ζητήματος της Κύπρου υπήρξεν η δήλωσις η γενομένη κατά την συνεδρίασιν της **28ης** Ιουλίου **1954** της Βουλής των κοινοτήτων υπό του υπουργού των Αποικιών. Ο κ. **Hopkinson** δεν εδίστασε να εκφρασθή ως ακολούθως: "Υπάρχει πάντοτε η αντίληψις και η συμφωνία ότι εδάφη τινά της Κοινοπολιτείας λόγω των ιδιαιζουσών συνθηκών των δεν δύναται να αναμένουν ότι είναι δυνατόν ποτέ να καταστούν πλήρως ανεξάρτητα".

Υπό τοιούτους όρους δεν είναι δύσκολον να αντιληφθή τις διά ποίους λόγους μία παρωδία συντάγματος, όπως το αναφερθεν κατά την ανωτέρω συνεδρίασιν της Βουλής των κοινοτήτων, ουδεμίαν πιθανότητα έχει να γίνη αποδεκτόν υπό του Κυπριακού λαού, τοσούτω μάλλον καθ' όσον τα αρμόδια μέλη της Βρετανικής κυβερνήσεως δεν εδίστασαν να αναγνωρίσουν ότι το ψευδοσύνταγμα τούτο είναι πολύ ολιγώτερον φιλελεύθερον του συντάγματος του **1948** το οποίον οι Κύπριοι είχαν απορρίψει.

Ετι πλέον, πέντε μόλις ημέρας μετά την συνεδρίασιν ταύτην της Βουλής των κοινοτήτων, αι βρετανικάί αρχαί εφήρμοσαν εις την νήσον "αντιστασιακά" νομοθετικά μέτρα, διά των οποίων απαγορεύεται επί αυστηροτάτη ποινή πάσα εκδήλωσις της λαϊκής θελήσεως.

Εκ της τοιαύτης αρνητικής πολιτικής των Βρετανικών αρχών προέκυψεν κατάστασις, η οποία ουδέν καλόν προιωνίζεται. Η απελπισία και η αγανάκτησις ουδέποτε υπήρξαν καλοί σύμβουλοι.

III. Εν τω μεταξύ, ως τούτο ήτο φυσικόν, η εξέλιξις της καταστάσεως εις την νήσον Κύπρον και η

άρνησις της κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου να λάβη υπ' όψιν της την θέλησιν του Κυπριακού πληθυσμού έσχον τεραστίαν απήχησιν εις ολόκληρον την Ελλάδα. Ο Ελληνικός λαός, ο οποίος επλήρωσεν ακριβά την συμβολήν του σεβασμού της λαϊκής θελήσεως δυσκόλως ηδύνατο να εννοήση ότι αι αρχαί αυτοί αι προοριζόμεναι να αποτελέσουν τα θεμέλια της νέας διεθνούς κοινωνίας δεν θα είχαν την ιδίαν δι' όλους ισχύν. Τον απεγοήτευσεν το γεγονός ότι υπό παρομοίας ακριβώς συνθήκας, η ξένη κυριαρχία κατηργήθη εις την δωδεκάνησον, προφανώς διότι ήτο κυριαρχία ηττημένου κράτους, διετηρήθη όμως εις την Κύπρον, διότι είναι η κυριαρχία νικηφόρου κράτους.

Η φυσική αλληλεγγύη η ενώνουσα ένα και τον αυτόν λαόν, τον λαόν της ελευθέρας Ελλάδος και τον λαόν της νήσου Κύπρου και η εκ της αδικαιολογήτου στάσεως της Βρετανικής Κυβερνήσεως προκληθείσα αγανάκτησις έσχον ως αποτέλεσμα στην δημιουργίαν εντόνου εξεγέρσεως της ελληνικής κοινής γνώμης, της οποίας θα ήτο επικίνδυνον να υποτιμήση τις την δύναμιν και την οποίαν η Ελληνική Κυβέρνησις δεν ηδύνατο να αγνοήση.

Η Ελλάς συνεδέετο ανέκαθεν μετά της Μεγάλης Βρετανίας διά πατροπαραδότου φιλίας. Μέχρι σήμερον ουδέποτε αι μεταξύ των δύο χωρών σχέσεις διετάχθησαν σοβαρώς πάντοτε δε κατά τας μεγάλας κρίσεις της συχρόνου ιστορίας, οι δύο λαοί ευρέθησαν εις το αυτό στρατόπεδον, Κατά την διάρκειαν του τελευταίου πολέμου, η εν όπλοις αδελφότης η συνδέουσα τα δύο Εθνη εις τας πλέον κρισίμους στιγμάς, του αγώνος διά την ελευθερίαν και την ισότητα των λαών, συνετέλεσεν εις το να καταστήση τους δεσμούς αυτούς ακόμη πλέον στενούς.

Αι σχέσεις στενής και φιλικής συνεργασίας μεταξύ της Ελλάδος και της Μεγάλης Βρετανίας απετέλεσαν τόσον κατά το παρελθόν όσον και επί των ημερών μας στοιχείον πολιτικής σταερότητος εις την περιοχήν αυτήν της ανατολικής Μεσογείου. Η σταθερότης αύτη υπήρξεν αναγκαία και επωφελής διά τα συμφέροντα ολοκλήρου της διεθνούς κοινωνίας

καθώς και διά την υπόθεσιν της ειρήνης.

Συνεπώς η ελληνική Κυβέρνησις δεν ηδύνατο να παραμείνη αδιάφορος ενώπιον της εμφανίσεως εις την ελληνικήν κοινήν γνώμην ενός νέου παράγοντος τείνοντος να κλονίση την σταθερότητα ταύτην και να δημιουργήση εις το πεδίο των ελληνοβρετανικών σχέσων μίαν ιδιαιτέτως λεπτήν κατάστασιν.

Διά τον λόγον αυτόν όλαι αι ελληνικαί κυβερνήσεις από του 1949 διαδεχθείσαι αλλήλας εις την εξουσίαν προσεπάθησαν να προσεγγίσουν την βρετανικήν Κυβέρνησιν προς τον σκοπόν όπως εξευρεθή λύσις του ζητήματος του τιθεμένου υπό του σεβασμού του οφειλομένου εις την θέλησιν του Κυπριακού λαού.

Εις όλα αυτά τα διαβήματα τα γενόμενα εντός περιόδου τεσσάρων ετών, η Βρετανική Κυβέρνησις αντέταξε άρνησιν η οποία δεν παρουσίασε διαφοράς παρά μόνον ως προς τον βαθμόν του κατά το μάλλον και ήττον μη φιλόφρονος τρόπου διά του οποίου εξεδηλούτο εις εκάστην περίπτωσιν.

Άρνούμενη πάσαν συζήτησιν και πάσαν επαφήν επί ενός τόσο σοβαρού προβλήματος, το οποίον δεν είναι δυνατόν να επιλύση τις αγνοών ή θεωρών τούτο ελαφρά τη καρδία ως κλειστόν, η Βρετανική Κυβέρνησις ανελάμβανε βαρειάν ευθύνην, εις την δυσφορίαν του ελληνικού λαού διά την περιφρόνησιν της λαϊκής θελήσεως εν Κύπρω προσετέθη η πικρία διά την μη φιλόφρονα στάσιν έναντι των διαβημάτων της Ελληνικής Κυβερνήσεως.

Η Κυβέρνησις μου, έχουσα επίγνωσιν των κινδύνων τους οποίους συνεπάγετο η κασάστασις αύτη τόσο διά το παρόν όσον και διά το μέλλον έλαβε την απόφασιν να προσφύγη εις τον Οργανισμόν των Ηνωμένων Εθνών. Διά να εξαντλήση, ούχ ήττον, όλο το περιθώριον της Ελλάδος, έδωσεν εντολήν εις τον Αρχηγόν της Ελληνικής αντιπροσωπείας εις την 8ην Γενικήν Συνέλευσιν των Ηνωμένων Εθνών όπως προβή εις την ακόλουθον δήλωσιν (συνεδρίασις Ολομελείας 21η Σεπτεμβρίου 1953):

" Το Κυπριακόν ζήτημα δεν εύρηται

εγγεγραμμένον εις την ημερησίαν διάταξιν της παρούσης συνόδου. Είναι αληθές ότι την 10ην Αυγούστου 1953 ο Θρησκευτικός και Εθνικός Ηγέτης του Κυπριακού πληθυσμού απηύθυνε προς τον Γενικόν Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Υπόμνημα διά του οποίου εζήτηι όπως το ζήτημα τούτο περιληφθή εις την ημερησίαν διάταξιν και όπως γίνη αποδεκτή απόφασις συνιστώσα εις το Ηνωμένον Βασίλειον την αποδοχήν του δικαιώματος προς αυτοδιάθεσιν του λαού της Κύπρου, συμφώνως προς τας διατάξεις της Αποφάσεως της 16ης Δεκεμβρίου 1952".

Θα ηδύνατο τις συνεπώς να διερωτηθή διατί η Κυβέρνησις, παρά την ισχυράν πίεσιν της κοινής γνώμης, δεν υπεστήριξε την αίτησιν ταύτην ή δεν ελάβωμεν άμεσον πρωτοβουλίαν επί του θέματος.

Είναι βεβαίως αξιουσύστατος η προσφυγή εις δικαστήν ή διαιτητήν, κυρίως όταν χάνη κανείς τη ελπίδα ότι είναι δυνατόν να επιτύχη συμφωνίαν διά της οδού των συνομιλιών και των απευθείας διαπραγματεύσεων, φυσιολογικώς όμως ουδείς θα έπρεπε να προσφύγη εις οιονδήποτε δικαστήριο ή εις διεθνή χώραν συζητήσεως, όπως ο δικός μας χωρίς να έχη προηγουμένως εξαντλήση τας δυνατότητας απ' ευθείας συνομιλιών, δι' αυτόν τον λόγον η Κυβέρνησις μου δεν προτίθεται να φέρη επί του παρόντος την υπόθεσιν ταύτην ενώπιον της οργανώσεως μας, εφ' όσον είναι πεπεισμένη ότι οι στενοί δεσμοί οι οποίοι τόσο ευτυχώς υφίστανται μεταξύ της Ελλάδος και του Ηνωμένου Βασιλείου μας επιβάλλουν το καθήκον να μη υποτιμώμεν ούτε τα μέσα τα διπλωματικά ούτε την πολιτικήν σωφροσύνην των φίλων μας Αγγλων. Η Κυβέρνησις μου προτιμά ανενδοιάστως την μέθοδον διμερούς φιλικής συνμιλίας, την οποίαν μας επιτρέπει αυτή αύτη η φύσις της Μεγάλης Βρετανίας καθώς και η ευτυχής σύμπτωσις απόψεων, η οποία πάντοτε ενεψύχωσε τους λαούς των δύο χωρών μας. Τρέφομεν την ζωηράν ελπίδα ότι οι φίλοι μας του Ηνωμένου Βασιλείου συμμερίζονται τας απόψεις αυτάς και ότι θα θελήσουν να θεωρήσουν την προκειμένην προσπάθειαν ως αρκετά σοβαράν ευκαιρίαν διά να

θελήσουν να χρησιμοποιήσουν δι' αυτήν όλην την πολιτικήν των σωφροσύνην. Η θύρα της ενδεχομένης προσφυγής ενώπιον διεθνούς δικαστηρίου θα παραμείνη ανοικτή δι' ημάς εις ην περίπτωσιν η συνήθης διαδικασία των φιλικών συνομιλιών εις ουδέν ήθελε καταλήξη...".

Από του Σεπτεμβρίου 1953 η Κυβέρνησις μου εζήτησε κατ' επανάληψιν απ' ευθείας από την Μεγάλην Βρετανίαν, όπως θέση τέρμα εις την ανώμαλον κατάστασιν της νήσου Κύπρου, την οποίαν ουδείς νόμιμος λόγος εδικαιολόγει, Προέβη εις διπλωματικά διαβήματα και διακριτικά ταυτοχρόνως και επίμονα. Εθίγε το ζήτημα εις ιδιωτικής συνομιλίας, εξήντηλεσε όλας τας μεθόδους και εχρησιμοποίησεν όλας τας γνωστάς και δυνατάς διπλωματικές οδούς. Όλα αυτά δυστυχώς άνευ του ελαχίστου αποτελέσματος.

Η Κυβέρνησις του Ηνωμένου Βασιλείου συνέταξεν εις όλα τα κυπριακά και ελληνικά διαβήματα ψυχράν αδιαφορίαν. Ετσι πλέον, βρετανικά και κοινοβουλευτικά δηλώσεις ήρχοντο εκάστοτε να ρίπτουν έλαιον εις την πυράν εκ τούτου προέκυψεν μία κατάστασις, η οποία το επαναλαμβάνομεν, δύναται να βλάψη "τας φιλικάς σχέσεις", τας υφισταμένας μεταξύ της Ελλάδος και του Ηνωμένου Βασιλείου και την "γενικήν ευημερίαν" της διεθνούς κοινωνίας.

Αφού εξήντηλεσε όλα μέσα τα οποία θα της επέτρεπον να φθάση εις απ' ευθείας συμφωνίαν και αφού αφήκε να παρέλθουν όλαι αι υπό του εσωτερικού Κανονισμού της Γενικής Συνελεύσεως παρεχόμεναι προθεσμίαι, η Ελληνική Κυβέρνησις ευρίσκειται εις την ανάγκην να απευθυνθή εις τα Ηνωμένα Εθνη διά να ζητήση παρ' αυτών όπως εύρουν θεραπείαν της καταστάσεως, αυτής αποδεχόμενα λύσιν υπαγορευομένην υπό της δικαιοσύνης της αξιοπρέπειας και των ιερών αρχών των εξαγγελθεισών διά του Χάρτου. Προσφεύγει εις την Γενικήν Συνέλευσιν πεπεισμένη ότι αύτη θα επιτελέση έργον εποικοδομητικόν διά την ειρήνην και την ελευθερίαν.

Η Ελληνική Κυβέρνησις επιφυλάσσεται να παρουσιάση ενδεχομένως πρόσθετον επιχειρηματολογίαν, στοιχεία προς υποστήριξιν των απόψεων της ή πάσαν άλλην πληροφορίαν, προφορικήν ή έγγραφον ικανήν να διαφωτίση την συνέλευσιν επί του βασίμου της προσφυγής της.

Δέξασθε, Κύριε Γενικέ Γραμματεύ, την διαβεβαίωσιν της ψίστης προς υμάς υπολήψεως μου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΓΟΣ
ΣΤΡΑΤΑΡΧΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ